Gud Anden

Inledning. Vi har sysslat med treenigheten, att Gud är tre personer i en, Fadern, Sonen och Anen (Matt 28:18-20). Vi kommer nu till tredje personen, Anden. Här gäller det dock att veta att även om Bibeln är rik på material kring Anden, så finns inte lika många klara detaljer som när det gäller t.ex. Jesu person, hans mänsklighet och hans gudomlighet, och hans försoningsverk. Anledningen till att Gud låtit det bli så är förmodligen att det senare är viktigare ur frälsningssynpunkt än det förra. Men det vi *kan* läsa ut ska vi försöka lära oss.

Olika titlar på Anden. I Bibelns värld är namn och titlar viktiga som beskrivning av en persons karaktär och uppdrag. Detta gäller också Anden. Några exempel är: Anden med kunskap och fruktan för Herren (Jes 11:2), Anden med råd och styrka (Jes 11:2), Anden med vishet och förstånd (Jes 11:2), barnaskapets Anden (Rom 8:15), den Ande som är från Gud (1 Kor 2:12), den evige Ande (Hebr 9:14), den Helige Ande (Apg 1:8), den levande Gudens Ande (2 Kor 3:3), den utlovade Helige Ande (Apg 2:33), domens och reningens Ande (Jes 4:4), Anden som en duva (Matt 3:16), Faderns Ande (Matt 10:20), Glädjens olja (Ps 45:8), Guds Ande (1 Mos 1:2), Handpenningen på vårt arv (Ef 1:14), Helighetens Ande (Rom 1:4), Herren, Anden (2 Kor 3:18), Herrens Ande (Jes 61:1), Hjälparen (Joh 14:26), Härlighetens Ande (1 Petr 4:14), Jesu (Kristi) Ande (Apg 16:7, Fil 1:19), Nådens och bönens Ande (Hebr 10:29, Sak 12:10), profetians Ande (Upp 19:10, jfr 1 Kor 14:32), rättens Ande (Jes 28:6), sanningens ande som utgår från Fadern (Joh 15:26), smörjelsen från den Helige (1 Joh 2:20), Sonens Ande (Gal 4:6), trons Ande (2 Kor 4:13), strömmar av levande vatten (Joh 7:38), Vishetens och uppenbarelsens Ande (5 Mos 34:9, Ef 1:17).

Andens särskilda plats inom treenigheten och i Guds frälsningsplan.

- Anden är verksam i skapelsen (1 Mos 1:2, Job 33:4, Ps 104:30)
- Anden verkade i de troende i GT (2 Mos 31:3, 4 Mos 11:17f, 5 Mos 34:9, Dom 6:34, Dom 14:6, 1 Sam 10:9f, 1 Sam 16:13, Dan 5:11f)
- Anden gav profeterna deras inspiration (2 Sam 23:2, Hes 11:5, 1 Petr 1:11, 2 Petr 1:21, Upp 14:13)
- Anden vilade över Jesus Kristus under hans liv på jorden (Jes 11:2, Jes 42:1, Jes 61:1, Luk 1:35, Luk 3:22, Luk 4:1, Joh 1:32f, Joh 3:34, Apg 10:38)
- Andens dop och Andens utgjutelse över de troende (Ord 1:23, Jes 44:3, Joel 2:28, Matt 3:11, Luk 11:13, Apg 2:1f, Apg 8:17, Apg 10:44, 1 Kor 12:13)
- Anden ger liv (Hes 37:9, Joh 6:63, Rom 8:11, 2 Kor 3:6, 1 Petr 3:18)
- Anden verkar i människor till deras omvändelse (Joh 16:8f, 1 Kor 12:3, Upp 22:17)
- Anden föder människan på nytt (Hes 36:26fm Joh 3:5, Tit 3:5)
- Anden verkar i de troende i det nya förbundet (Hes 36:27, Joh 7:38f, Joh 14:17, Apg 1:8, Apg 4:31, Rom 8:2,9,26, 1 Kor 3:16, 1 Kor 12:4f, 2 Kor 3:18, Gal 5:22f)
- Anden ger inre vittnesbörd hos den troende (Rom 8:16, Gal 4:6, Ef 1:14, 1 Joh 3:24)
- Andens leder den troende (Ps 143:10, Jes 63:14, Matt 4:1, Luk 2:25f, Joh 16:13, Apg 10:19, Apg 13:2, Apg 16:6, Rom 8:14)
- Andens undervisar den troende (Neh 9:20, Luk 12:12, Joh 14:26, Joh 16:14, 1 Kor 2:10, 1 Kor 2:13, Ef 1:17, 1 Joh 2:27)
- Anden underordnar sig Sonen och Fadern (Joh 16:13, Apg 2:33)

- Anden förhärligar Jesus (Joh 16:14)
- Anden fördelar nådegåvorna som han själv vill (12:11)

Andens gudomlighet och personlighet. Att den helige Ande har gudomligt ursprung är det knappast någon som tror på Bibeln som tvivlar på, men åsikterna går isär huruvida Anden är att betrakta endast som ett utflöde av gudomlig opersonlig kraft eller som en gudomlig person. Vår ståndpunkt är att Anden är Gud, gudomlig och personlig, på samma sätt som Fadern och Sonen, men med delvis andra uppgifter i treenigheten och frälsningsplanen.

- Att Anden är Gud ses i följande:
    - Direkta uttalanden på Anden som Gud: Apg 5:3-4, 1 Kor 3:16 + 6:19.
    - Anden ges gudomliga egenskaper:
        - Anden är allvetande: 1 Kor 2:10-11, Joh 16:13
        - Anden verkade som den Högste i jungfrufödelsen: Luk 1:35
        - Under sker genom Anden: Rom 15:19
        - Anden är evig: Hebr 9:14
        - Anden verkar i skapelsens förnyelse: Ps 104:30
        - Anden är verksam i pånyttfödelsen: Joh 3:5-8, Tit 3:5
        - Anden uppväckte Kristus och skall uppväcka oss: Rom 8:5
    - Anden är hör tätt samman med Fadern och Sonen som bevisligen är gudomliga: Matt 28:18, 2 Kor 13:14, 1 Kor 12:4-6, 1 Petr 1:2, Jud v 20-21
    - Synd mot Anden ses som mycket allvarligt: Matt 12:32, Luk 12:10
- Att Anden är personlig ses i det följande:
    - Grekiskans ord för ande/vind, *pneuma*, har normalt neutrum (den/det) som personligt pronomen, men Joh 16:13-14 använder maskulinum, *han.*
    - Anden beskrivs som en *annan* Hjälpare (grek. *Parakletos*) som skall vara ”av samma sort” som Jesus, och då Jesus i allra högsta grad är personlig måste Anden vara det också: Joh 14:26, 15:26, 16:7.
    - Anden har egenskaper som kännetecknar en person: intelligens (Joh 14:26), vilja (1 Kor 12:11), känslor (Ef 4:30).

Skall Anden tillbes på samma sätt som Fadern och Sonen? Här tänker vi t.ex. på sånger som Segertoner nr 10 där alla personerna i Gudomen får en vers var, eller på den tendens bland framför allt karismatiska kristna att rikta sina böner direkt till Anden. En viss personlig frihet måste vi få ha i denna fråga, men vad säger Skriften uttryckligen? Direkt tillbedjan av Anden är mycket sällsynt i Skriften, om det finns alls – ett (tveksamt) undantag är Hes 37:9 – men direkt tillbedjan av Fadern och Sonen finns det mycket gott stöd för, se t.ex. Upp 5:13, Ef 3:14, Matt 2:11, Apg 7:59, 9:21, 1 Kor 1:2. Den direkta anledningen torde vara Andens underordnande uppgift under församlingens tidsålder att förhärliga Kristus och föra människor till honom (Joh 16:13-14, Upp 3:1), liksom Kristus förhärligar och förhärligade Fadern för att föra människor till Honom (Joh 17:4-5). NT:s författare verkar mer angelägna om att upphöja Sonens namn till Faderns ära *i* Anden än att upphöja Anden (1 Kor 8:6, 1 Joh 5:23, Fil 2:9-11). Anden är den som verkar i bakgrunden till allt som Gud gör men söker ingen uppmärksamhet för egen del utan vill få människor att se på Jesus från Nasaret, Guds Son.

Källor:

Uppslagsdelen i *Svenska Folkbibeln*, 1998, Stiftelsen Svenska Folkbibeln, Stockholm.
Millard J Erickson: *Introducing Christian Doctrine, 3rd Ed., 2015*, Baker Academic, Grand Rapids.